

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดเรื่อง Good corporate governance เข้ามาเผยแพร่และมีบทบาทในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อสร้างการยอมรับได้ในตลาดโลก รองรับแผนการเปิดเสรีทางการค้า เรื่องของ Corporate governance ก็ได้เผยแพร่มากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับความโปร่งใสและความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งมีความสำคัญต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนและการเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวม เรื่องดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับวิธีการที่แต่ละกิจการได้ใช้ในการปฏิบัติงาน และการควบคุมภายใน ขณะที่ภาครัฐจะแสดงบทบาทเป็นผู้กำหนดเกี่ยวกับกฎหมายเงื่อนไขของระเบียบวิธีปฏิบัติ เพื่อให้แต่ละองค์กรถือปฏิบัติในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล แต่ความรับผิดชอบหลักจะถูกกำหนดให้กับภาคเอกชนโดยปริยาย เพราะวิธีการตามแนวทางของธรรมาภิบาลนั้นช่วยให้แต่ละองค์กรใช้เงินลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าต่อการลงทุน

องค์รวมของบรรษัทภิบาลประกอบด้วยกระบวนการหล่อหลอมส่วนที่เป็น “รูปแบบ” และสาระ ดังนั้น การมองบรรษัทภิบาลนั้นต้องมองด้วยองค์รวมที่เป็นผลจากการหล่อหลอมภูมิปัญญาของตะวันออก (เป็นตัวตั้ง) ให้เข้ากับภูมิปัญญาของตะวันตก (เป็นตัวเสริมให้ดีขึ้น) นั่นคือการพิจารณาบรรษัทภิบาลสำหรับสังคมไทยแบบรวมส่วนมิใช่แบบแยกส่วน

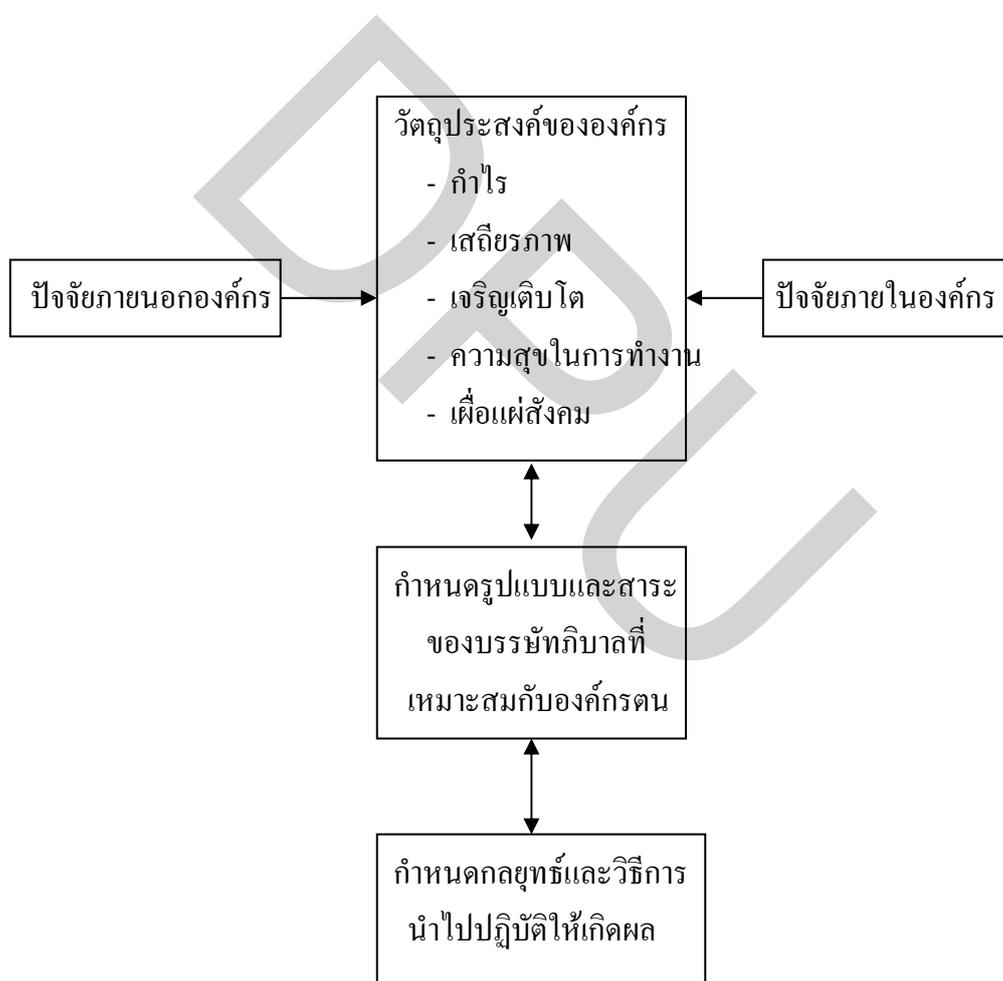
รวมส่วนหมายถึงอะไร เรากำลังหมายถึง รูปแบบและสาระที่เกิดจากการหล่อหลอมมิติ ทั้ง 3 อันได้แก่ มิติของโครงสร้างและกระบวนการมิติของจริยธรรมและคุณธรรม และมิติของความสามารถและภูมิปัญญา เมื่อเราหล่อหลอมเป็นเนื้อเดียวกันแล้ว ก็ต้องทำการทดสอบตามหลักของเหตุและผล ว่าสิ่งที่ได้มานี้มีสมรรถภาพเพียงพอที่จะทำให้การบริหารองค์กรของเราบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

เมื่อเราทดสอบตามหลักของเหตุและผลแล้ว จึงต้องหาวิธีการที่แยบยลเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีกระบวนการวัดผล ประเมินผลที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่กระบวนการวิวัฒนาการ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้นไปสำหรับองค์กรของตนเอง สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอย่างมากในการคัดสรรสังเคราะห์และนำไปสู่การปฏิบัตินั้นควรมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- มีความเข้าใจที่ถูกต้อง (Right Understanding)
- มีความคิดที่ถูกต้อง (Right Thinking)
- มีการสื่อความที่ถูกต้อง (Right communication)

- มีความมุ่งมั่นที่ถูกต้อง (Right Commitment)
- มีการกระทำที่ถูกต้อง (Right Conduct)
- มีการกำกับที่ถูกต้อง (Right Monitoring)
- มีการประเมินที่ถูกต้อง (Right Assessment)

ดังนั้น โดยสรุปว่า องค์กรของบรรษัทภิบาลควรประกอบด้วย “รูปแบบ” “สาระ” และ “การนำไปใช้ให้เกิดผล” ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1.1 (เกียรติศักดิ์ จีระเชียรนาถ, 2542 : 15-16)

ภาพที่ 1.1 องค์กรของบรรษัทภิบาล

ธรรมาภิบาลภาคเอกชนที่ดี จึงมีรากฐานตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบของกรรมการและผู้บริหารต่อผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ด้วย เช่น รัฐ เจ้าหนี้ พนักงานและสังคม โดยผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ในขณะที่กรรมการในฐานะตัวแทนผู้ถือหุ้น จะเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร (Monitor) และความถูกต้องของระบบบัญชี (Auditing)

2. ความโปร่งใส (Transparency) ซึ่งได้แก่ ความโปร่งใสในการบริหารธุรกิจเพื่อให้ผู้ถือหุ้นมั่นใจได้ว่า การดำเนินธุรกิจนั้นเป็นไปในแนวทางที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น โดยผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่ได้มีการแสวงหาผลกำไรส่วนตัว ทั้งนี้รูปแบบการดำเนินธุรกิจที่โปร่งใสควรมีลักษณะสำคัญบางประการดังนี้

- 2.1 โครงสร้างของกรรมการต้องเป็นอิสระจากผู้บริหาร
- 2.2 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมที่ผู้บริหารหรือกรรมการมีส่วนได้เสียกับบริษัท ตลอดจนข้อกำหนดว่าด้วยธรรมาภิบาลของบริษัท
- 2.3 มีระบบบัญชีที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน ทันการณ์แก่ผู้ลงทุน (ผู้ถือหุ้น) และมีการตรวจสอบบัญชีที่ได้มาตรฐาน (Audit committee)
- 2.4 มีการวางข้อกำหนดพฤติกรรมของกรรมการและผู้บริหาร (Code-of-Conduct)
- 2.5 หลีกเลี่ยงการถือหุ้นไขว้ (Cross หรือ Interlocking Shareholding) เพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ อันจะทำให้เป้าหมายของการบริหารงานไม่เป็นไปเพื่อการแสวงหาประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัท

3. ความเสมอภาค ซึ่งได้แก่ ผู้ถือหุ้นรายย่อยจะมีสิทธิได้รับผลประโยชน์จากการประกอบธุรกิจเทียบกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ แต่ผู้ถือหุ้นรายย่อยจะต้องมีความสามารถที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองได้ (Minority Shareholder's right) เพื่อจะได้ปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง โดยผู้ถือหุ้นรายย่อยจะต้องเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น หรือใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งกรรมการ เปลี่ยนหรือปลดกรรมการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสำคัญของธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหาชน รวมไปถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของบริษัท (Access to Information)

ฉะนั้น ธรรมาภิบาลของภาคเอกชนนั้นจะเน้นที่การสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้แก่องค์กรธุรกิจด้วยการให้กรรมการและผู้บริหารมีการบริหารงานด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง รักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดไม่น้อย โกง ไม่เอาัดเอาเปรียบให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ซึ่งจะเป็นผลดีต่อทั้งองค์กรธุรกิจนั้น ๆ เพราะจะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ ทำให้ธุรกิจสามารถพัฒนาไปอย่างยั่งยืนและมั่นคง และยังเป็นผลดีต่อประเทศชาติ เนื่องจากสามารถสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ระบบเศรษฐกิจและสังคมได้

ทั้งนี้ ในการนำแนวคิดบรรษัทภิบาลมาประยุกต์ใช้ในองค์กรธุรกิจ สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ ความซื่อสัตย์สุจริตของกรรมการและผู้บริหารเพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดในการบริหารจัดการองค์กร หากกรรมการและผู้บริหารมีจรรยาบรรณและจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ ยึดมั่นในความเพียงพอตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงชี้แนะไว้ ไม่โลภ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จักพอใจในส่วนแบ่งของผลกำไรตามที่สมควรจะได้รับองค์กรธุรกิจนั้นจะได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากสังคมเป็นอย่างมาก (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2545 : 20 - 21)

ดังนั้น บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่ดำเนินงานด้านการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานภายในประเทศ ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทฯ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด มีบุคลากรในองค์กรเป็นจำนวนทั้งสิ้น 21,145 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547) โครงสร้างบริษัทแบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มยุทธศาสตร์และอำนวยการ กลุ่มพัฒนาธุรกิจ และกลุ่มการตลาดและบริการ (ข้อมูล ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2547) มีวิสัยทัศน์ (Vision) คือ เราจะเป็นบริษัทสื่อสารชั้นนำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นผู้นำในตลาดประเทศไทย บริษัทได้ให้ความสำคัญในการพัฒนากรอบแนวความคิดเรื่อง Good Corporate Governance เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานธุรกิจเอกชน ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อบริษัทได้อย่างต่อเนื่องและสามารถช่วยสร้างศรัทธาและความมั่นใจแก่นักลงทุน ทั้งนี้ได้พัฒนากลอบแนวคิดบรรษัทภิบาล โดยยึดหลักที่เป็นมาตรฐานสากลที่เป็นมาตรฐานของการกำกับดูแลกิจการ มี 8 ประการ คือ

1. มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนเอง (Accountability)
2. ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติภาระหน้าที่ (Responsibility)
3. ปฏิบัติต่อทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและยุติธรรม (Equitable Treatment)
4. มีความโปร่งใสและเปิดเผยตรงไปตรงมา (Transparent)
5. มุ่งสร้างคุณค่าของธุรกิจในระยะยาวแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Long-Term Value Added Creation to Stakeholders)
6. มุ่งส่งเสริมหลักการบริหารอันเป็นเลิศในองค์กร (Promotion of Best Practices)
7. เป็นประชากรที่ดีขององค์กรหรือสังคม (Corporate Citizenship)
8. เคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)

คณะกรรมการฝ่ายบริหารของบริษัท ได้เริ่มศึกษาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 และพัฒนาแนวคิดของการบริหารจัดการตามแนวทางบรรษัทภิบาล โดยมีการจัดทำแนวทางกำกับการดูแลการบริหารงานของบริษัท (Corporate Guideline) และมีการทบทวนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ของบริษัท และสภาพแวดล้อมด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ อาทิ พระราชบัญญัติ
คุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 และแก้ไข พ.ศ. 2519 ,
พ.ศ. 2520 , พ.ศ. 2543 หลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดีในรัฐวิสาหกิจตามมติ
คณะรัฐมนตรี วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และข้อบังคับที่ใช้ในการจดทะเบียนเป็นบริษัท ทศท
คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติบริษัท
มหาชน พ.ศ. 2535 (สุรกี แย้มน้อย, 2547 : 3)

คณะกรรมการตรวจสอบ AUDIT COMMITTEE ได้จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 ในเรื่องการจัดให้มีกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate
Governance) สำหรับรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการตรวจสอบจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับดูแล
การดำเนินงานและการบริหารงานจากการแปลงสภาพเป็นบริษัท

ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพของบริการและให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค บริษัท
จึงได้วางแนวทางการกำกับดูแลการให้บริการไว้ โดยจัดตั้งหน่วยงานขึ้นทำหน้าที่กำกับดูแลทั้งใน
ด้านคุณภาพการให้บริการและด้านอัตราค่าบริการ โดยดำเนินการภายใต้กรอบของสัญญา และยึด
หลักเกณฑ์ตามข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งของบริษัท และบริษัทได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการ
กำกับดูแลที่ดีอย่างต่อเนื่อง มีเจตจำนงอันแน่วแน่ในการดำเนินงานตามบรรษัทภิบาล แต่มักจะ
ประสบกับปัญหาที่เกี่ยวกับบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นบรรษัท-
ภิบาลที่แตกต่างกันอยู่ ทำให้ไม่ทราบระดับและคุณลักษณะการเข้าไปบรรษัทภิบาลว่าอยู่ในระดับ
ใด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาความเป็นไปต่าง ๆ ขององค์กรนี้เกี่ยวกับระดับใน
การเข้าเป็นบรรษัทภิบาล คุณลักษณะความเป็นบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับใด บุคลากรอยู่ใน
หน่วยงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นบรรษัทภิบาลที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งบริษัทก็เป็น
องค์กรที่มีรูปแบบในการบริหารงานอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาบริษัท ทีโอที จำกัด
(มหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีรูปแบบการบริหารอย่างชัดเจน และมีผลการดำเนินงานที่
ประสบความสำเร็จแห่งหนึ่งในบรรดารัฐวิสาหกิจไทย และในการทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์
อย่างยิ่งต่อผู้บริหารในองค์กร โดยสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อ
แก้ไขปรับปรุงการพัฒนาองค์กรให้เป็นบรรษัทภิบาลในองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อตรวจสอบระดับการเป็นบรรษัทภิบาลของพนักงาน บริษัท ทีโอที จำกัด
(มหาชน)

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเป็นบรรษัทภิบาลจำแนกตาม
ลักษณะส่วนบุคคลของพนักงาน

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเป็นบรรษัทภิบาลแตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่เป็นผู้บริหารและไม่เป็นผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเป็นบรรษัทภิบาลขององค์กรไม่แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่อยู่ในกลุ่มงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเป็นบรรษัทภิบาลแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา (Content) การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาเรื่องบรรษัทภิบาล

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร (Population) ทำการศึกษาเฉพาะบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 21,145 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547) ประกอบด้วยพนักงานชายจำนวนทั้งสิ้น 12,596 คน พนักงานหญิง 8,549 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร (Variable) ทำการศึกษาตัวแปรดังต่อไปนี้

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

- คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอายุงานในองค์กร

- สถานภาพในการทำงานในองค์กร ได้แก่ ผู้บริหาร ไม่ใช่ผู้บริหาร

1.4.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับความเป็นบรรษัทภิบาล โดยวัดจากองค์ประกอบตัวแปร คือ

1. มีความรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจและการกระทำของตน
2. ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติภาระหน้าที่
3. ปฏิบัติต่อทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและยุติธรรม
4. มีความโปร่งใสและเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา
5. มุ่งสร้างคุณค่าของธุรกิจในระยะยาวแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
6. มุ่งส่งเสริมหลักการบริหารอันเป็นเลิศในองค์กร
7. เป็นประชากรที่ดีขององค์กร หรือสังคม
8. เคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์

1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

บรรษัทภิบาล (การกำกับดูแลกิจการที่ดี) หมายถึง ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำ และการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อนำที่ด้วยความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว ภายในกรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นและสังคมโดยรวม

มีความรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจ และการกระทำของตน หมายถึง ความรับผิดชอบของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มิได้มีเพียงแก่ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น หากแต่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีผลประโยชน์ร่วมทุก ๆ กลุ่มอย่างครบถ้วน

ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ด้วยขีดความสามารถและประสิทธิภาพที่เพียงพอ

ปฏิบัติต่อทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและยุติธรรม หมายถึง ทุกคนจะได้รับความยุติธรรม และเท่าเทียมกัน หากมีการร้องเรียนต้องมีคำอธิบายได้

มีความโปร่งใสและเปิดเผยตรงไปตรงมา หมายถึง ต้องมีความโปร่งใสใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้
2. มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส คือ มีการแสดงผลประกอบการอย่างโปร่งใสและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มุ่งสร้างคุณค่าของธุรกิจในระยะยาว หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ โดยมองการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่กิจการในระยะยาวที่จะสนองภารกิจโดยไม่ทำลายขีดความสามารถในระยะสั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มมูลค่าใด ๆ นั้น จะต้องเป็นการเพิ่มความสามารถในทุกด้านเพื่อการแข่งขัน

มุ่งส่งเสริมหลักการบริหารอันเป็นเลิศ หมายถึง การส่งเสริมพัฒนาการกำกับดูแลและจรรยาบรรณที่ดีในการประกอบธุรกิจ

เป็นประชากรที่ดีขององค์กรหรือสังคม หมายถึง การมีพฤติกรรมองค์กรที่ดี เป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหากำไรจากการแข่งขันที่เป็นธรรมและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

เคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หมายถึง การไม่มีความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติ เช่น การไม่กีดกันและแบ่งแยกเกี่ยวกับสีผิว เชื้อชาติ ภาษา ตระกูล หรือเพศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารในองค์กรได้นำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขของการเป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลที่ดี เป็นพลเมืองดีของสังคม ทั้งในระดับประเทศและสากล

1.6.2 เป็นการขยายผลทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ความมุ่งมั่น ในเรื่องของการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศในการปฏิบัติเชิงบรรษัทภิบาลได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจค้นคว้าในเรื่องนี้ต่อไป